

Update door- en uitstroomcijfers participatie zonder startkwalificatie

Samenvatting

Op basis van de geactualiseerde gegevens van het CBS zien de samenwerkende inspecties binnen Toezicht Sociaal Domein (TSD) dat het aandeel jongvolwassenen dat doorstroomt naar vervolgonderwijs stabiel hoog is, namelijk zo'n 50 procent. Vanuit het Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs stromen veel leerlingen door naar het Entree-onderwijs. Voor de jongvolwassenen die niet doorstromen naar vervolgonderwijs, maar uitstromen naar de arbeidsmarkt hebben de inspecties gekeken naar de volgende drie uitstroommogelijkheden: werk, uitkering en geen werk en geen uitkering. De cijfers laten een positieve ontwikkeling zien voor de eerste twee categorieën. Meer jongvolwassenen vinden werk en minder leven van enkel een uitkering¹. Jongvolwassenen uit het PrO profiteren het meest van deze ontwikkeling. De jongvolwassenen die uitstromen uit het VSO profiteren ook, maar het minst in vergelijking met PrO en Entree. Wat betreft duurzaamheid van werk, geven de cijfers voor alle onderwijstypen ruimte voor verbetering weer. Hoewel jongvolwassenen vaak werk vinden en weten te behouden kort nadat zij school hebben verlaten, is de duurzaamheid van werk op de langere termijn (> 2 jaar) beperkter. Dit geldt met name voor de jongvolwassenen die uitstromen uit het VSO en de Entree-opleiding. Het lijkt erop op dat een langere periode van economische hoogconjunctuur, niet automatisch leidt tot duurzamere arbeid voor de doelgroep.

Het belangrijkste en zorgelijke punt wordt door de inspecties gezien in het aantal jongvolwassenen in de laatste categorie zonder werk, uitkering of vervolgonderwijs. Het totale percentage van 31 procent van de drie onderwijstypen - dat in deze situatie verkeert - is niet afgenomen in 2016/17 ten opzichte van 2013/14, maar zelfs groter. De economische hoogconjunctuur en het gegeven dat gemeenten sinds de decentralisatie in 2015 weer een jaar langer ervaring hebben met het begeleiden van de doelgroep leidt dus niet tot meer (arbeids)participatie. Het aantal jongvolwassenen dat geen werk of uitkering heeft en zich dus ook niet heeft ingeschreven voor vervolgonderwijs, ligt met name hoog onder de jongvolwassenen die uitstromen uit het VSO.

Leeswijzer

De gegevens van het CBS omvatten de uitstroomgegevens over de schooljaren 2013/14 tot en met 2016/17. Dit biedt de mogelijkheid om over vier schooljaren de ontwikkelingen te bekijken als het gaat om waar schoolverlaters naar uitstromen (paragraaf 1). Op de groep jongvolwassenen die niet doorstromen naar vervolgonderwijs, maar uitstromen naar werk ligt de focus in paragraaf 2. In paragraaf 3 wordt de duurzaamheid van werk bekeken voor de groep die is uitgestroomd met een baan. De geactualiseerde gegevens van het CBS laten de duurzaamheid voor de uitstroom van jongvolwassenen uit het schooljaar 2014/15 zien tot twee jaar. Voor de uitstroom van jongvolwassenen uit het schooljaar 2015/16 zijn er voor het eerst cijfers over de duurzaamheid tot een jaar na uitstroom. Tot slot wordt in paragraaf 4 gekeken naar de uitstroom uit het Entree-onderwijs mét of zonder diploma.

Dit product is een actualisatie van de CBS-gegevens die zijn gebruikt voor het eerste tussenproduct. De informatie die is toegevoegd op basis van de meest recente data is steeds in lichtgrijs weergegeven.

¹ De afname van het aantal uitkeringen is geen zuivere toename van het aantal jongvolwassenen dat werk vindt. Dit verklaart deels waarom de groep jongvolwassenen zonder werk en zonder uitkering is toegenomen in 2016/17 tot 31 procent ten opzichte van 26 procent in 2013/14.

1. Schoolverlaters

Jaarlijks verlaten gemiddeld een kleine 26.000 leerlingen en studenten het PrO-, VSO- en Entree-onderwijs. Tabel 1 op laat over vier schooljaren en per onderwijstype het aantal schoolverlaters zien.

Tabel 1: Schoolverlaters totaal				
	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17
	#	#	#	#
VSO²	9450	9930	10010	9840
PrO	6250	6230	6520	6810
Entree	10970	9340	8700	8720
Totaal	26670	25500	25230	25370

Door- en uitstroom: het aandeel jongvolwassenen dat doorleert, blijft toenemen

Tabel 2 geeft de doorstroom naar vervolgonderwijs per onderwijssoort weer, en tabel 3 de uitstroom naar de arbeidsmarkt. Voor alle drie de onderwijstypen en over vier schooljaren stroomt ongeveer 50 procent van de leerlingen door naar vervolgonderwijs, en 50 procent uit naar de arbeidsmarkt. De cijfers laten een langzame stijging zien in het aandeel jongvolwassenen dat doorleert, en deze trend zet door in 2017. Voor de Entree-opleiding is die groei over de jaren heen zelfs behoorlijk fors. Deze stijging is grotendeels te verklaren vanuit de toename van statushouders die de Entree-opleiding nodig hebben om verder te kunnen in het Nederlandse onderwijssysteem.

Tabel 2: Doorstroom naar vervolgonderwijs								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	#	%	#	%	#	%	#	%
VSO	4400	47	4770	48	5610	46	4650	47
PrO	3230	52	3190	51	3390	52	3680	54
Entree	5220	48	4790	51	4720	54	5050	58
Totaal	12850	49	12750	50	12720	51	13380	53

* = ≥ 5%, ** = ≥ 10%

Tabel 3: Uitstroom uit het onderwijs naar de arbeidsmarkt								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	#	%	#	%	#	%	#	%
VSO	5050	53	5160	52	5400	54	5190	53
PrO	3020	48	3040	49	3130	48	3130	46
Entree	5740	52	4550	49	3980	46	3660	42
Totaal	13810	51	12750	50	12510	49	11980	47

* = ≥ 5%, ** = ≥ 10%

2. Uitstroom naar de arbeidsmarkt

In de tabellen 4 t/m 10 hierna wordt van de jongvolwassenen die niet doorstromen naar vervolgonderwijs nader bekeken waar zij terecht komen. Daartoe is door het CBS van het totaal aantal uitgestroomde jongvolwassenen eerst de arbeidspopulatie bepaald. Bekeken wordt daarvoor of jongvolwassenen in de basisregistratie personen (BRP) zijn geregistreerd als ingezetene³. Alleen van die personen kan namelijk worden bepaald of ze werk of een uitkering hebben. Er is in onderstaande tabellen gepercentageerd op de door het CBS bepaalde arbeidspopulatie.

² Voor het VSO zijn voor dit onderzoek de aantallen opgenomen voor de clusters 3 en 4.

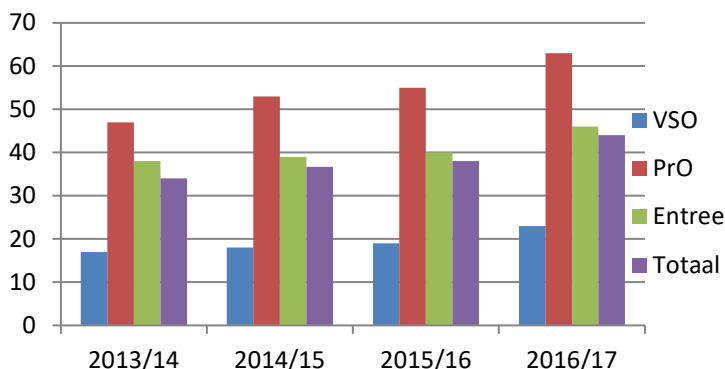
³ De Basisregistratie Personen (BRP) is een samenvoeging van de Gemeentelijke Basisadministratie Personen (GBA) en de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI). Zo kan een leerling kan wel in het onderwijs ingeschreven zijn, maar (nog) niet bij de gemeente (= in de GBA = als ingezetene in de BRP) omdat hij/zij nog maar pas of tijdelijk in Nederland is. Deze leerling telt wel mee bij het bepalen van het aantal verlaters, doorstromers en uitstromers (tabel 1 tot en met 3), maar valt voor het bepalen van de overige resultaten niet in de arbeidspopulatie.

Het aandeel jongvolwassenen dat werkt stijgt

Tabel 4 laat het aandeel jongvolwassenen zien dat op 1 oktober van het jaar waarin zij hun school of opleiding afronden in dienst was bij een werkgever. Het gaat om alle jongvolwassenen die betaald werk hebben, ook als dat wordt aangevuld met een uitkering. De cijfers laten een positieve trend zien in het aantal jongvolwassenen dat werk vindt, wanneer zij school verlaten. Deze trend is te zien voor alle onderwijstypen en is het sterkst voor de leerlingen die het PrO verlaten. De trend zet zich voort: het aandeel jongvolwassenen dat meteen na uitstroom een baan vindt, is voor de jongvolwassenen die zijn uitgestroomd in het schooljaar 2016/17 behoorlijk toegenomen. Grafiek 1 laat de ontwikkeling goed zien.

Tabel 4: Werkt in loondienst								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	#	%	#	%	#	%	#	%
VSO	820	17	870	18	1020	19	1150	23
PrO	1300	47	1510	53*	1610	55	1860	63*
Entree	1940	38	1670	39	1490	40	1600	46*
Totaal	4060	34	4050	37	4120	38	4610	44*

* = $\geq 5\%$, ** = $\geq 10\%$

Grafiek 1. Weergave van het aandeel jongvolwassenen dat werkt in loondienst in procenten.

Minder jongvolwassenen met een uitkering

Tabel 5 laat zien dat het aandeel jongvolwassenen met alleen een uitkering de afgelopen jaren flink is gedaald⁴. Tot de uitstroom uit het schooljaar 2015/16 leek dat een verschuiving: daling van jongvolwassenen met alleen een uitkering, en stijging van het aandeel jongvolwassenen zonder werk én zonder uitkering (tabel 6). De cijfers geven nu echter voor jongvolwassenen uit het PrO en de Entree-opleiding zowel een daling weer in het aandeel jongvolwassenen met een uitkering als het aandeel jongvolwassenen zonder werk én zonder uitkering. Dat lijkt dus zuiver een toename van het aandeel jongvolwassenen dat werkt. Voor jongvolwassenen uit het VSO geldt deze positieve ontwikkeling niet. De grafieken op de volgende pagina laten deze ontwikkelingen zien.

Tabel 5: Alleen uitkering								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	#	%	#	%	#	%	#	%
VSO	2810	58	2620	53*	2410	46*	2070	41*
PrO	920	33	670	23**	560	19	430	15
Entree	1400	27	1070	25	870	23	730	21
Totaal	5130	39	4400	34*	3840	29*	3230	26

* = $\geq 5\%$, ** = $\geq 10\%$

⁴ De cijfers over uitkering hebben op zowel de Participatiewet uitkering als de (n)Wajong uitkering betrekking.

Aantal jongvolwassenen dat niet participeert neemt over de jaren toe

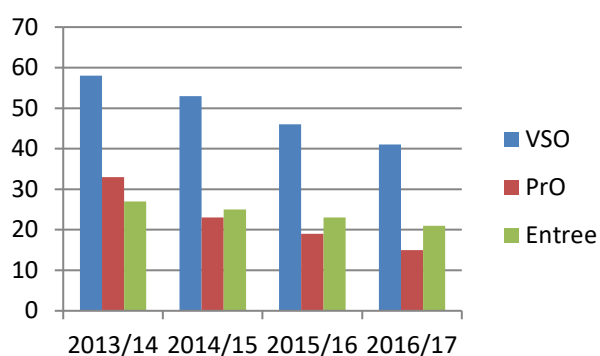
Hoewel meer jongvolwassenen over de jaren heen werk vinden en minder een uitkering hebben, is er per saldo een stijgende tendens te zien over deze jaren voor de groep zonder werk en zonder uitkering toe. Het totale percentage van de onderwijstypen dat geen werk of uitkering heeft is in 2016/17 groter dan in 2013/14.

Tabel 6: Geen werk én geen uitkering								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	#	%	#	%	#	%	#	%
VSO	1200	25	1440	29	1800	34*	1810	36
PrO	560	20	650	23	740	25	670	23
Entree	1740	34	1520	35	1360	37	1140	33
Totaal	3500	26	3610	29	3900	32	3620	31

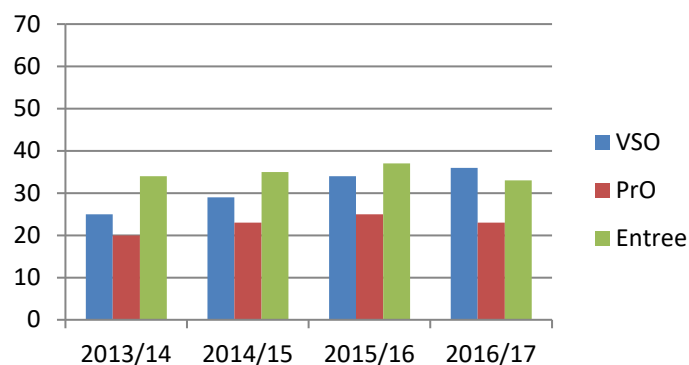
* = ≥ 5%, ** = ≥ 10%

Tabel 7: Ontwikkelingen in de categorie 'alleen uitkering' en 'geen uitkering & geen werk'

Alleen uitkering

Geen uitkering én geen werk

3. Duurzaamheid van werk

Van de jongvolwassenen die uitstroonden naar de arbeidsmarkt is tevens gekeken naar de duurzaamheid van het werk. Van de uitstroom uit het schooljaar 2014/15 is in de eerdere analyse voor de infographic nagegaan welk deel van de jongvolwassenen dat na uitstroom een baan heeft (per 1 oktober 2015), nog steeds werkzaam is per 1 april 2016 én per 1 oktober 2016. Dit hoeft overigens niet bij dezelfde werkgever te zijn. Met de huidige cijfers kan er nog een jaar verder gekeken worden, dus in totaal twee jaar nadat de jongvolwassenen zijn uitgestroomd uit het onderwijs. De cijfers laten zien dat voor alle onderwijstypen het aandeel jongvolwassenen met werk sterk afneemt naarmate de tijd verstrijkt (tabel 8a).

Duidelijk blijkt dat leerlingen uit het PrO de beste kansen hebben om duurzaam aan het werk te zijn, maar ook hun perspectief neemt in de loop der tijd wel fors af. In de eerdere analyse werd gezien dat leerlingen van het PrO niet alleen vaker een baan hebben direct na uitstroom uit de opleiding, maar ook vaker een baan (be)houden. Dat is nog steeds het geval, maar wanneer er twee jaar na het uitstroommoment gekeken wordt, dan heeft van de 53 procent die per 1 oktober 2015 een baan heeft, slechts 66 procent hiervan dit na twee jaar nog steeds.

Tabel 8a: Duurzaamheid werk van uitstroom schooljaar 2014/15										
	Okt 2015		April 2016		Okt 2016		April 2017		Okt 2017	
	#	%	#	%	#	%	%	%	#	%
VSO	870	18	650	75	540	62**	460	53*	410	47*
PrO	1510	53	1280	85	1160	77*	1060	70*	990	66
Entree	1670	39	1220	73	1020	61**	910	54*	820	49*
<i>Totaal</i>	<i>4050</i>	<i>37</i>	<i>3150</i>	<i>78</i>	<i>2720</i>	<i>67**</i>	<i>2430</i>	<i>59*</i>	<i>2220</i>	<i>54*</i>

* = $\geq 5\%$, ** = $\geq 10\%$

In tabel 8b is voor de uitstroom uit het schooljaar 2015/16 eveneens de duurzaamheid van het werk bekeken van de jongvolwassenen die zijn uitgestroomd naar de arbeidsmarkt. Voor de jongvolwassenen wordt in oktober 2016, direct na uitstroom, ongeveer dezelfde uitgangspositie gezien als voor de uitstroom uit het schooljaar 2014/15. De bestendigheid een half jaar en een jaar later is heel licht verbeterd.

Tabel 8b: Duurzaamheid werk van uitstroom schooljaar 2015/16						
	Oktober 2016		April 2017		Oktober 2017	
	#	%	#	%	#	%
VSO	1020	19	770	76	660	65**
PrO	1610	55	1420	88	1290	81*
Entree	1490	40	1150	77	970	65**
<i>Totaal</i>	<i>4120</i>	<i>38</i>	<i>3340</i>	<i>80</i>	<i>2920</i>	<i>70**</i>

* = $\geq 5\%$, ** = $\geq 10\%$

4. Uitstroom uit de Entree-opleiding

De inspecties hebben het CBS de data verder laten uitsplitsen voor de uitstroom uit het Entree-onderwijs mét of zonder diploma.

Kans op werk groter met een Entree-diploma dan zonder

Voor de verdere kansen op de arbeidsmarkt maakt het verschil of studenten met of zonder diploma uitstromen (tabel 9): van de studenten met een diploma heeft 50 procent in oktober een baan, van de jongvolwassenen zonder diploma is dat met een kleine 30 procent een stuk minder vaak het geval. Uitstromers zonder diploma hebben ook vaker alleen een uitkering, maar opvallend is vooral het hoge aandeel uitstromers zonder werk én zonder uitkering onder jongvolwassenen die uitstromen zonder diploma.

De cijfers voor de uitstroom uit schooljaar 2016/17 zien er overwegend positief uit: meer jongvolwassenen met een baan, zowel met als zonder diploma, minder jongvolwassenen die alleen een uitkering hebben en minder jongvolwassenen die geen werk én geen uitkering hebben. Het verschil tussen jongvolwassenen met en zonder diploma blijft relatief gezien ongeveer gelijk.

Tabel 9: Uitstroom met/zonder diploma uit Entree-opleiding in %								
	2013/14		2014/15		2015/16		2016/17	
	Met	Zonder	Met	Zonder	Met	Zonder	Met	Zonder
Werknemer	49	28	50	30	51	30	56*	38*
Uitkering	24	30	21	29	20	27	16	25
Geen werk én geen uitkering	27	41	29	41	30	43	28	37*
<i>Totaal</i>	<i>100</i>	<i>99</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>101</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

Het totaal telt niet op tot 100%, door afronding in hele gehele getallen

* = $\geq 5\%$, ** = $\geq 10\%$